

Bölüm 6

GEORGE ORWELL'İN *BURMA GÜNLERİ* ROMANINDA HEGEMONİK, İSYANCI VE TÂBİ KILINAN (MADUN) ERKEKLİĞİN TEMSİLİ ÜZERİNE SOSYOLOJİK BİR ANALİZ

Tuğba METİN AÇER¹

GİRİŞ

Sömürgecilik genel anlamıyla güçlü bir ülkenin, daha güçsüz bir ülkenin ekonomik kaynaklarına el koymak suretiyle yönetimi ele geçirerek (Loomba: 2002:2) siyasi, ekonomik ve kültürel üstünlük sağladığı eşitsiz bir sistemdir. Sömürgeci hakim yabancı güç, kendi ekonomik ve politik menfaatleri doğrultusunda ötekinin hukuk, eğitim ve ticaret gibi alanlarını yeniden düzenler (Yetişkin, 2010, s. 15). Loomba (2002, s.2)'ya göre ise sömürgecilik “fiziksel bölgelerin yanı sıra insanların kimliklerinin ve sosyal alanlarının genellikle şiddetle yeniden şekillendirilmesidir”. Sömürgeci güçler, sömürgeleştirdikleri toplumlar üzerindeki tahakkümünü sürdürmek için toplumsal yapıyı ve ilişkileri dönüştürürler. Bu anlamda sömürgecilik edebiyat eserlerinde sıklıkla işlenen temalardan biridir. Topluma ve toplum içerisinde vuku bulan sosyal ilişkilere ayna tutan edebiyat ise sosyolojik açıdan önemli bir veri kaynağıdır. Toplumdan soyutlanmış birey anlatımından daha ziyade “belirli bir kültür düzeyinde gruplardan ve alt gruplardan oluşan geniş bir sosyal kesimin ifadesidir” (Çelik, 2013, s. 59). Bu perspektifte bakıldığında edebiyat; toplumsal yapıyı oluşturan unsurların, bireyler ve gruplar arasında eşitsizliğe neden olan iktidar unsurları temelindeki sosyal ilişkilerin önemli bir gözlem alanıdır.

Hindistan'ın Burma eyaletinde İngiliz sömürgeciliğinin toplumsal alanda yarattığı sancılı ele alan önemli edebiyat eserlerinden biri, George Orwell tarafından yazılan *Burma Günleri* romanıdır. İlk kez 1934 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde yayınlanan roman, ertesini yıl İngiltere'de, Burma ve Hindistan'da ise ancak sömürgecilik bittikten sonra yayınlanmıştır. Kendisi de Burmada görev yapmış olan Orwell, yarı-otobiyografik tarzda yazdığı bu romanda yerli halk ile İngiliz sömürgeciler arasındaki toplumsal ilişkilere odaklanmıştır. İngiliz sömürgecilerin Doğulular'a (yerli

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü, tugba.metin@ibu.edu.tr

halk) Oryantalist bakış açısını sert bir şekilde eleştiren Orwell'ın romanda, özellikle de erkek karakterler aracılığıyla sömürgeciliğin yıkıcı gücünü vermeye çalıştığı göze çarpmaktadır. Plumwood (2020, s. 68)'a göre Batı kültürüne nüfus etmiş; kültür/doğa, akıl/doğa, erkek/kadın, zihin/beden, efendi/köle, rasyonalite/hayvanlık, medeni/ilkel, benlik/öteki gibi karşıt çift kümeleri ikici yapının temel öğeleridir ve bunlar toplumsal yapıda fay hattı oluşturur. Aslında bu ikilikler toplumsal cinsiyet, ırk, sınıf ve doğa baskılarına karşılıklı gelir (Plumwood, 2020, s. 68). İşte sömürgecilik olgusuyla toplumsal yapıda ve eşişsiz toplumsal ilişkilerde gün yüzüne çıkan ve keskinleşen bu temel ikilikler romanın ana temasını oluşturmaktadır. Sömürgecilik faaliyetleriyle “öteki” (yerli) üzerinde tahakküm kuran, akılcılıkla özdeşleştirilen “Batılı erkeklik” idealine yüklenen akılcılık, iktidarın meşrulaştırılmasında oldukça işlevseldir. Öte yandan romanda, Doğulular'ı, “tuhaf”, “öteki”, “ilkel” olarak tanımlayan bakış açısının yerli karakterler tarafından da içselleştirildiği görölmektedir.

Bu bağlamda çalışmanın konusu, Connell'in Hegemonik erkeklik kavramsallaştırması doğrultusunda *Burma Günleri* romanındaki hegemonik, isyancı ve tâbi kılınan (madun) erkeklik temsillerinin analiz edilmesidir. Çalışma kapsamında toplumsal yapıda asimetric güç ilişkilerine neden olan iki yapıya odaklanılmıştır: ataerkillik ve sömürgecilik. Her ne kadar her ikisi de kendi içerisinde farklı kuralların işlediği bağımsız yapılar olarak görölse de, çalışmada her ikisinin de bünyesinde eril gücü barındığı varsayımı temelinde toplumsal cinsiyet ilişkilerine odaklanılarak; kadın ve erkekleri, “erkeklik” ve “kadınlık”ları hiyerarşik olarak sı-nıflandıran farklı eşişsizlik kategorilerinin keşişimselliği sorgulanmıştır.

Kavramsal ve Kuramsal Çerçeve

Hegemonik Erkeklikler

Raewney Connell (1987) tarafından formüle edilen “hegemonik erkeklik” kavramsallaştırması erkeklik çalışmalarına önemli bir perspektif kazandırmıştır. Birçok çalışmada merkezi bir fenomen olarak kullanılmasıdaki ana etken ise erkekler ile kadınlar, erkekliklerle kadınlıklar ve erkekliklerin kendi arasında toplumsal cinsiyet eşişsizliği düzleminde vuku bulan ilişkilerin ne şekilde meşru hale geldiğini anlamada derin bir analiz imkanı sunmasıdır (Messerschmidt, 2019, s.12). Hegemonya kavramı, Gramsci tarafından ilk kez *Hapishane Defterleri* adlı eserinde gücün ve iktidarın ele geçirilerek, bu süreçte toplumsal gruplar üzerinde iktidarın kültürel rıza yoluyla sürdürölmesini ifade etmek için kullanılmıştır (Donaldson, 1993, s. 645). Bu doğrultuda Hegemonik erkeklik kavramsallaştırmasındaki “hegemonya” terimi “acımasız iktidar çekişmelerinin ötesine geçerek özel yaşamın ve kültürel süreçlerin örgütlenmesine sızan bir toplumsal güçler oyununda kazanılan toplumsal üstünlüktür” (Connell, 2017, s. 269).

Radikal ve sosyalist feministler tarafından ataerkil toplumsal yapı tartışmaları etrafında sorgulanan “erkeklik” ve “kadınlık” kategorilerinin “verili” olmasını eleştiren Connell, bu tartışmaların en önemli sonucunun kadınlar ve erkekler arasındaki ırk, yaş, cinsellik ve millet gibi unsurların ortaya çıkardığı sonuçların görmezden gelinmesine neden olduğunu iddia eder (Messerschmidt, 2019, s. 40). Connell (2017, s. 144), sosyal bilimler literatüründe uzunca bir süre egemen olan toplumsal cinsiyet rol teorisini, “yapı” kavramı ekseninde 3 aşamada formüle eder: Bunlardan *ilki*; “yapı” kavramının pratik teorisindeki gelişmeler ile birlikte dönüştürülmesi, *ikincisi*; toplumsal cinsiyet ilişkileri yapısının, bütünü oluşturan yapılara ve alt yapılara ayrılması, *üçüncüsü*; “toplumsal cinsiyete dayalı işbölümü” ve “toplumsal cinsiyet düzeni” gibi kavramlar üreten yapısal analiz türü arasında ayırım yapılması. Connell (2017, ss: 181-182), “Toplumsal cinsiyet rejimi” kavramsallaştırmayla toplumsal cinsiyet ilişkilerinin toplumda her kurumda var olan temel yapı olduğunu belirtir.

Kuramsal yaklaşımında ataerkillikten ziyade toplumsal cinsiyet kavramına öncelik veren Connell, kültürün toplumsal cinsiyet ilişkilerindeki önemine vurgu yaparak hegemonik erkeklik kavramının formülasyonuna bir zemin oluşturmuştur (Messerschmidt, 2019, ss: 53-55). Connell (2017, s. 268)’a göre Hegeomonik erkeklik “*daima kadınlarla ilgili olduğu kadar, ikincil konuma itilmiş çeşitli erkeklik biçimleriyle ilgili olarak da inşa edilmektedir. Farklı erkeklik biçimleri arasındaki etkileşim, ataerkil bir toplumsal düzenin işleyiş biçiminin ayrılmaz bir parçasıdır.*” Biyolojik cinsiyet, toplumsal cinsel ilişkilerinin en önemli yapısal niteliği iktidar meselesidir (Messerschmidt, 2019, s. 199). Messerschmidt (2019, s.119)’e göre belirli bir toplumsal bağlama özgü vuku bulan güç ilişkileri bazı kadın ve erkekleri, öteki erkek veya kadınlardan toplumsal hiyerarşide daha üstte konumlandırır. İşte hegemonik erkeklik kavramsallaştırmasındaki “hegemonya” terimi eşitsiz cinsiyet ilişkilerinde doğrudan kontrol yerine, kültürel etki ve söylemsel rıza vasıtayla ikna ve meşruiyet durumuna işaret eder (Messerschmidt, 2019, s. 200). Görüldüğü gibi Connell, sabit, değişmez bir yapı olarak ataerkil toplumsal yapıya odaklanmaktan ziyade, zamana ve mekâna göre yeniden organize olan toplumsal cinsiyete ilişkilerini; asimetrik güç ilişkileri bağlamında yeniden ele alarak kuramın merkezi teması haline getirmiştir.

Hegemonik Erkeklik Kavramının Kesişimsellik Perspektifinde Yeniden Formülasyonu

Connell, homojen olmayan “erkeklik” kavramının yalnızca erkek/kadın farkını baz alması, toplumsal cinsiyet kategorileri arasındaki farklılıkları görmezden gelmesi, heteronormatif bakış açısıyla yapılandırılmış olması gibi nedenlerle eleştiri almıştır (Messerschmidt, 2019, s. 69). Hegemonik erkeklik anlayışının ilk versiyonu toplumsal cinsiyet ilişkilerinin tek bir boyutuna indirgenerek, özneyi homojen-

leştirmektedir (Messerschmidt, 2019, s. 83). Bu noktada Connell'a eleştiri getirenlerden biri olan Demetrio (2001), Gramsci'den aldığı "tarihsel blok", Bhabha'dan aldığı "melezlik" kavramlarından hareketle "hegemonik eril blok" kavramını ortaya atar. Hegemonik eril blok kavramı, Connell'in "hegemonik erkeklik" kavramından farklı olarak dinamik ve esnek bir yaklaşım sunmaktadır. Hegemonik eril blok kavramı, hem kendi kendini yeniden üretme potansiyeline sahip, hem de tarihsel konjonktüre uyum sağlama noktasında bir melezliği ifade eder (Demetrio, 2001, s.348). Hegemonik bir "blok" kavramı, çoklu hegemonik erkeklikler meselesinin ele alınmasının önünü açar.

Connell ve Messerschmidt toplumsal cinsiyet eşitsizliğine bütüncül bir bakış açısıyla "hegemonik erkeklik" kavramsallaştırmasını yeniden yapılandırır. Messerschmidt (2019, s. 14)'e göre eşitsizlik "*hegemonik gruplar kadar tabi kılınmış grupların da iktidarını kabul etmekte ve toplumsal cinsiyetin , sınıf, ırk, yaş, cinsellik ve ulustan kaynaklanan diğer sosyal eşitsizliklerle karşılıklı koşullanma ve kesişimsellik içinde olduğunu tanımaktadır*". Yani erkeklikler her zaman ataerkil toplumsal cinsiyet ilişkilerini meşrulaştırmakla ilgili değildir. Hegemonik erkekliğin inşasında kadınlarla ve tabi kılınmış erkekliklerle ilişki merkezi önem taşır (Connell, 2017, s. 271). Connell, toplumsal cinsiyet ilişkilerinin etkileşim içinde sürekli, yeniden yapılandırıldığını ve daha da önemlisi sosyal kategorilerle etkileşim içerisinde olduğunu belirterek erkekler arasındaki hiyerarşileri de göz önüne almıştır (Christensen ve Jensen, 2014, s. 68). Christensen ve Jensen (2014)'a göre hiyerarşik güç ilişkilerinin karmaşıklığını analiz etmek için hegemonik erkeklik ve kesişimsellik yaklaşımı erkeklik çalışmalarında önemli bir teorik perspektif haline gelir.

Hegemonik erkekliklerin homojen olmadığı noktasında teoriyi yeniden formüle eden Connell ve Messerschmidt (2019, s. 19) yerel, bölgesel ve kültürel düzeyde sorgulama aksının önemine dikkat çekerler. Küresel hegemonik erkeklikler bölgesel ve yerel hegemonik erkeklikler üzerinde baskı kurarak, yerel toplumsal cinsiyet dinamiklerini yeniden yapılandırır (Messerschmidt, 2019, s. 19). Bu kapsamda toplumsal cinsiyet, ırk ve sınıf arasındaki etkileşime yönelik artan ilgi çoklu erkeklik tipolojilerini tanıma gereği ortaya çıkarır (Connell, 2005, s. 76).

Hegemonik erkekliğin en önemli ölçütü; ataerkilliğin meşruiyetini ve erkeklerin baskın konumunu, kadınların ise ikinciliği garanti etmesidir (Connell, 2005, s. 77). Çünkü hegemonya bir bütün olarak kültürel egemenlikle ilgilidir. Bu anlamda hegemonik erkeklikler toplumdaki en güçlü erkekliklerdir (Connell, 2005, s. 77). Dolayısıyla tabi kılınan ve baskın erkek grupları arasında belirli toplumsal cinsiyet ilişkileri bulunmaktadır (Connell, 2005, s.78). Bu ilişkiler ise güç ve hegemonya temelinde bir toplumsal cinsiyet hiyerarşisi ortaya çıkarır. Tabi kılınan erkeklikler ve kadınlıklar, hegemonik erkeklik ve vurgulanan kadınlık karşısında anormal ve sap-

kın olarak nitelenebilir. Anormal olarak tanımlanması ise toplumsal bağlama göre; ırk, sınıf, yaş, cinsellik, milliyet gibi kavramlarla şekillenir (Messerschmidt, 2019, s. 209). İşte bu çalışmada hegemonik erkeklik karşısında tanımlanan tabi kılınan (madun) erkekliğin sömürgecilik koşullarında nasıl inşa edildiği ele alınmıştır.

Literatürde “Hegemonik Erkeklik” İdealinin Farklı Yapıların Kesişimselliğinde Kurulumu Üzerine Yapılan Çalışmalar

Kesişimsellik yaklaşımı hegemonik erkekliği tamamlar, çünkü aralarındaki etkileşimi vurgular (Christensen ve Larsen, 2008). Bu kapsamda literatürde yapılan çalışmalara bakıldığında toplumsal cinsiyet ile birlikte sınıf, din, etnisite gibi toplumda güç ilişkilerini belirleyen sosyal kategorilerin kesişimselliğinde hegemonik erkekliği inceleyen çalışmalar olduğu görülmektedir (Archer, 2001; Christensen ve Larsen, 2008; Connel ve Wood, 2009; Groes-Green, 2009; Morris, 2008).

Hegemonik erkekliği din ve etnisitenin kesişiminde inceleyen çalışmalardan biri Louise Archer (2000)'a aittir. Archer (2000)'ın İngiliz Müslüman erkekler ile yaptığı çalışma; Müslüman erkeklerin irksallaştırılmış cinsiyetçi kimlik inşasına yönelik çarpıcı veriler içermektedir. Genç erkeklerin “Müslüman”, “siyah” ve “Asyalı” erkeklikler arasındaki müzakerelerinde hegemonik erkeklik söylemlerini kullanarak kendi kimliklerini inşa ettiklerine vurgu yapılır. Ötekileştirilen Müslüman erkeklerin kendi hegemonik erkeklik ideallerini karmaşık iktidar kalıplarında söylemsel olarak inşa ederler (Archer, 2001, s.100). Ayrıca hegemonik erkekliğin kültürel olarak idealize edilmesinde küreselleşmenin de rolü oldukça önemlidir. Connell ve Wood (2009) tarafından uluslararası şirketlerin üst düzey yönetici pozisyonlarında çalışan erkeklerle ilgili yapılan çalışmada, küresel cinsiyet ilişkilerinde hegemonik konuma ulaşan “ulusötesi iş erkekliği” tipolojisini ortaya konulmuştur. Bu erkeklik türü her ne kadar bölgesel ve yerel erkekliği bastırma gücü olmasa da erkeklik örüntülerini şekillendirmede önemli bir role sahiptir (Messerschmidt, 2019, s. 99).

Literatürde hegemonik erkekliği kesişimsellik perspektifinde analiz eden çalışmalarda sınıf karşımıza çıkan bir başka sosyal kategoridir. Morris (2008)'in Kentucky eyaletinde genellikle beyaz ve düşük gelirlili, kırsal kesimde yaşayan öğrencilerin bulunduğu bir lisede yaptığı çalışma erkek egemenliğinin, farklı toplumsal yapıların kesişimselliğinde okul deneyimi üzerinden nasıl ortaya konulduğunu göstermektedir. Morris (2008) kız öğrencilerin akademik olarak erkeklerden daha başarılı olduğu okuldaki yaptığı çalışmada sosyal sınıf ve eğitim ilişkisini daha derinlemesine sorgulayarak toplumsal cinsiyet ilişkilerinin kurulumuna dikkat çeker. Görüşmelerden elde edilen sonuçlar neticesinde hegemonik erkekliğin kurulumunda eril baskınlığın fiziksel sunumu olarak dövüşmek ya da akademik çalışmayı çabayı sarf etmek dışlaştırılmış olarak alt statüde olmak anlamını taşıdığı görülmüştür (Mor-

ris, 2008, s. 746). Yine Groes-Green (2009) tarafından yapılan bir başka çalışmada ise Mozambik'te yaşayan kentli, orta sınıf ve kırsal işçi sınıfına mensup erkeklerin deneyimlerinden hareketle, hegemonik erkeklik idealinin her iki sınıftan erkekler tarafından nasıl farklı bir şekilde deneyimlendiği ele alınır. Christenden ve Larsen (2008) ise Danimarka toplumunda toplumsal cinsiyet, sınıf ve aile kesişimselliğinde erkeklik tiyolojilerini ortaya koymuşlardır. Öncelikle ağırlıklı olarak uzun süreli işsiz olan, resmi bir işgücü piyasası eğitimi olmayan, eylem seçenekleri sınırlı erkekleri “*Marjinalleştirilmiş erkek grupları*” olarak tanımlamışlardır. Bu gruptakiler egemenliklerini cinsiyetlendirilmiş bir habitus aracılığı ile korur, yeniden üretir, ancak aile ve yerel topluluktaki ayrıcalıklar güç ile değil güç kaybı ile karakterize olur. “*Geleneksel sanayi işçisi erkekler*” de benzer şekilde aile içi müzakere potansiyeli ve hareket alanı sınırlı hale gelen gruptur. “Becerikli orta sınıf erkekleri” olarak tanımladıkları grup ise cinsiyetler arasında nispeten eşitlik ve müzakere alanı sağlayan erkeklik modelidir (Christenden ve Larsen, 2008, ss. 70-71).

Roman Hakkında

Roman İngiliz sömürgeci altındaki Hindistan'ın Burma (Mynamar) eyaletinde geçmektedir. Romanın ana karakterlerinden biri olan U PO Kyin; tek amacı sömürgeci olarak bulunan İngilizler ile eşit haklara sahip olmak için rüşvet veren, insanları tuzağa düşüren kurnaz bir kamu görevlisidir. Yaptıklarını tüm kötülüklerin Budist inancının gereği olarak, daha sonraki yaşamında cezalandırılacağını düşünür ancak ²pagoda yaptırması karşılığında tüm cezalardan kurtulabileceğine inanmaktadır. Kendisi gibi Burmalı olan hükümet doktoru ve hapisane sorumlusu olan Dr. Veraswami'nin itibarını zedelemek ve adını lekelemek suretiyle İngilizler'in gözünden düşürmeyi, böylece bir ayrıcalık sayılan sömürgeci İngiliz erkeklerinin sosyalleşme alanları olan Kyauktada Klübü'ne üye olmayı garantilemeyi amaçlar. Söz konusu kulüp, Burma'da bugüne kadar hiç Doğulu üye kabul etmemiş, Avrupalı tek kulüptür. Bu sebeple bir Doğulu için bu kulübe üye olmak sıra dışı bir durumdur. U Po Kyin, doktoru Avrupalılar'ın gözünden düşürmek için gasp, zehirleyerek öldürme, pagadoda ayakkabılarını çıkarmama, et yeme, askeri çocuğun davulcu çocuğuna eşcisel tekliflerde bulunma gibi iftiralar içeren asılsız ve imzasız bir mektubu kulüp ve basın başta olmak üzere birçok yere gönderir.

Doktorun en yakın arkadaşı olan İngiliz Mr. Flory, U Po Kyin'in önündeki en önemli engeldir. Çünkü tek bir Doğulu'ya yer olan kulübe, Mr Flory yakın dostu Dr. Weraswami'nin üye olmasını istemektedir. U Po Kyin Avrupalı bir arkadaşı olan Hintli'ye zarar veremeyeceğini, çünkü bunun o kişiye önemli bir prestij sağlayacağını düşünür ve ona da zarar vermek ister. Mr Flory İngilizler'den yerlilere

² Güney ve Güneydoğu Asya'da tapınak

kaba davranışlarından ötürü ne kadar nefret ediyorsa, Dr. Veraswami İngilizler'e fanatik bir hayranlık duymaktadır. Hatta kendisinin bir Hintli olarak yozlaşmış, aşağılık bir ırka ait olduğunu savunur. İngiliz emperyalizmine nefret duyan, Burma'daki diğer İngilizler'e karşı kendini yabancı hissedен Flory bir kereste firmasının yerel yöneticisi olarak çalışmaktadır, aynı zamanda her ne kadar kendini oraya ait hissetmese de kulübe üyedir. Zamanla kendi içinde yalnızlaşan ve kendi içsel çelişkilerinden gittikçe boğulan Flory, Burma'yı kendi sevdiği gibi sevecek ve nefret ettiği gibi nefret edecek bir dost arayışı içerisinde kendisini bulur. Mr. Lackerstein'in Paris'ten gelen yeğeni Elizabeth'e âşık olur. Elizabeth sanata ve aydınlara karşı oldukça mesafeli genç bir kadındır. Annesi ölünce Paris'ten Burma'ya amcası Mr. Lackerstein'in yanına yerleşir. Yengesi Mrs. Lackerstein Elizabeth'in bir Avrupalı erkekle evlenmesi için uğraşır. Flory ile bir süre zaman geçiren Elizabeth, bu süreçte onun yerlilere karşı ilgisinden rahatsız olur. Yerlileri vahşi ve aşağı sınıftan gören Elizabeth, Flory'nin eşitlikçi ve adil tavrına anlam veremez. İlişkileri bu sebeple yürümez ve soylu bir ailenin üyesi olan bir subayı Verall ile yakınlaşır.

U Po Kyin, Flory'ye Dr. Dr. Weraswami hakkında asılsız iddiaların olduğu isimsiz bir mektup göndererek; ondan desteğini çekmesi gerektiği aksi halde başının derde gireceğini söyleyerek onu tehdit eder. U Po Kyin yerli halkı kışkırtarak bir ayaklanma çıkarır ve yine ayaklanmayı kendi bastırarak Avrupalılar'ın gözünde kahraman olmak ister. Kulübün Avrupalı üyelerinden biri olan Maxwell, yerli isyancılar tarafından öldürülür. Bunun üzerinde yine bir başka kulüp üyesi olan ve yerlilerden nefret eden Ellis, iki çocuğun gözünden yaralanıp kör olmasına neden olur. Bu durum ise U Po Kyin'in işine yarayacak bir isyanın fitilini ateşler, ancak isyanının bastırılmasında Flory'nin etkisi oldukça büyük olur, bir kahraman gibi görülmeye başlar. U Po Kyin bu olay karşısında kulübe üyelik ihtimalinin yok olmak üzere olduğunu, onun yerine doktorun seçilme ihtimalinin arttığının farkına vararak Flory'nin itibarını zedelemek için plan yapar. Flory'nin Burmalı eski sevgilisi Ma Hla May'ın, bir kilise ayininde Flory'i rezil etmesi için bir plan hazırlar. Elizabeth gördükleri karşısında iyice Flory'den nefret eder ve onunla evlenmek istemediğini söyler. Flory buna dayanamayarak intihar eder.

Burma Günleri Romanında Farklı Erkeklik Temsilleri

Hegemonik erkekliğin temel niteliği "çoklu erkeklikler ve hegemonik erkeklik ve vurgulanmış kadınlığın ve hegemonik olmayan erkeklikler arasındaki hiyerarşinin bileşimi" olmasıdır (Messerschmidt, 2019, s. 90). Belirli bir döneme, kültüre ve toplumsal bağlama özgü hegemonik erkeklik, vurgulanmış kadınlık ve hegemonik olmayan erkeklikler ile ilişkisel bir özellik taşımaktadır (Messerschmidt, 2019, s. 90). İngilizlerin Hindistan'ın sömürgesi olduğu dönemin koşullarını anlatan *Burma Günleri* romanındaki karakter analizleri söz konusu ilişkisellik kapsamında değerlendirilmiştir.

Hegemonik Erkeklik Temsilleri

Farklı erkeklik türleri arasındaki ittifak, tahakküm, itaatkarlık gibi ilişki türleri çerçevesinde şekillenen sosyal ilişkiler; içleme, dışarlama, sömürme, sindirme gibi pratikler vasıtasıyla kurulur (Connell, 2019, s. 84). Bu doğrultuda romanın geçtiği dönemin toplumsal koşulları dikkate alındığında, güç ilişkileri bağlamında sömürgeci İngiliz erkeklik idealinin “hegemonik erkekliği” temsil ettiği söylenebilir. Örneğin, toplumsal hiyerarşide yerlileri kendinden daha aşağıda konumlandırılan sömürgeci anlayışın izleri Ellis karakterinin şu sözlerinden görülebilmektedir:

“Eğer yönetmeyeceksek lanet olasuları neden temizlemedik ki? Burada tarihin başından beri köle olmuş bir avuç kara domuzu yönetmemiz beklenirken, onları anlayacakları tek biçimde yönetmek yerine gidip onlara bizimle eşitmiş gibi davranıyoruz.” (Orwell 2004, s. 31).

“Hegemonik erkeklik” idealinin inşasında “öteki”ne göre üstünlüğün kaynağı sömürgecilik anlayışında yatmaktadır. Hegemonik erkekliğin kurulumunda militarizm genellikle önemli bir bileşendir. Örneğin, Duncanson (2009) Bosna’da barış gücü olarak atanan Britanyalı subayların otobiyografilerini analiz ettiği çalışmasında, “barış gücü erkekliği” olarak nitelendirdiği Batı’nın kahramanca savaşan erkeklerinin ilkel, dişilleştirilmiş, ırksallaştırılmış bir “öteki”yi kurtarmak amacıyla nasıl araçsallaştırdığına dikkat çeker.

Beyaz (İngiliz) üstünlüğüne dayalı hegemonik erkeklik ideali, grup sınırlarını “öteki”nin geçmemesi için bir koruyucu işlev görmektedir. Eserde Batılı erkeğin Doğulu kadınlara yönelik tutumları, Güngördü ve Akçay (2019)’ın da belirttiği gibi sadece erkeğin kadın üzerindeki eril iktidarını değil, bununla birlikte Batı’nın Doğu karşısındaki üstün ve akılcı tasavvurunun bir göstergesidir. Romanda Ellis karakteri, yerli kadınlarla birlikte olan İngiliz erkeklerini şu şekilde eleştirir:

“Maxwell zamanını Avrasyalı fahişelerin peşinde koşarak geçiriyor. (...)Görünüşe bakılırsa hepiniz bu pis, kara fahişelerden hoşlanıyorsunuz. İsa aşkına bize neler oluyor anlamıyorum.” (Orwell 2004, s. 31).

Valeri Orlando (2001)’nin Fransız sömürgeci söyleminin Arap erkeklerini cinsel sapkın nitelendirdiğine ve kadınlar üzerindeki aşırı tahakküm güçlerinin onları barbar olarak gösterdiğine dikkat çeker. Messerschmidt (2009:172)’in de altını çizdiği üzere “Fransız sömürgeciler böylelikle, toplumsal cinsiyet, ırk/etnisite ve ulus kimliğinin karşılıklı inşası yoluyla, küresel kesişimsel bir hegemonik erkeklik ve dolaylı olarak da, eşitsiz toplumsal cinsiyet ilişkilerini yapılandırır”. Ellis karakterinin “öteki”ne karşı tutumunda; toplumsal cinsiyet, ırk/etnisite ve ulus kimliğinin kesişimselliğinde inşa edilen hegemonik erkeklik ideali belirleyicidir:

“Ellis Doğululardan gerçekten nefret ediyordu-kötü ve pis bir şeye duyulan acı, huzursuz bir nefret taşıyordu onlara karşı. Bir kereste firmasında asistanlık yaptığından sürekli Burmalılarla ilişkiye giriyor olmalıydı, ama esmer yüzlere bir türlü alışamamıştı. Bir insanın bir Doğulu’ya karşı dostça en ufak bir duygu taşıması ona sapıklık gibi görünüyordu.” (Orwell 2004, s. 30)

Plumwood (2020, s. 66)’a göre Batı kültüründeki akıl kavramı, yabancılaşmış bir ayırılma çeşidi olarak ikici ötekilik anlayışını ortaya çıkarır. Yani *“iktidar, farklılığı aşağı ve yabancı bir alan olarak yorumlar ve inşa eder”* (Plumwood, 2020, s. 66). Ellis’in Burmalılar’a yönelik tutumu sömürgeciliğin söz konusu ikici ötekilik anlayışı ile örtüşmektedir. Hegemonik erkekliğin en önemli bileşeni olan yönetmek (iktidarın ele geçirilmesi yoluyla) *“kendinden daha aşağı”* olarak kabul edileni eşit olarak görmemek- hatta bu durum inanç meselesi söz konusu olduğunda da geçerli- olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Pederi sevindirmek için sümüklü ilahiler okuyabilirim ben de, ama şu lanet yerli Hristiyanların kilisemize doluşmalarına dayanamıyorum.” (Orwell 2004, s. 33)

“Flory ne zaman yerlilerden konuşsa hep onları kayırmış gibi konuştuğunu düşünüyordu. Hiç durmadan Burma geleneklerini ve Burmalılar’ın karakterini övüp duruyordu; hatta onları İngilizlerle karşılaştıracak kadar ileri gittiği oluyordu. Bunlar kızı rahatsız ediyordu. Altı üstü yerliler yerlilerdi işte -kuşkusuz ilginç insanlardı ama onlar yalnızca “köle” bir halktı, kara yüzlü, aşağı sınıftan insanlardı.” (Orwell 2004, s. 132)

Çağdaş toplumsal cinsiyet düzeninin kuruluşunda ve erkekliğin inşasında etkili olan faktörlerden biri denizaşırı imparatorlukların yani sömürgeci kuruluşudur (Connel, 2019, s. 320). Connell (2019, s. 320)’a göre imparatorluk cinsiyetli bir girişimdir, çünkü erkeklerin ilk başta yaptıkları askerlik ve deniz ticareti gibi mesleklerin bir sonucudur. Romanda bir soylunun oğlu olan Verrall karakteri üzerinden sömürgeci anlayış çerçevesinde yüceltilen askerlik mesleğinin *“hegemonik erkekliğin”* inşasındaki önemi görülmektedir. Verrall karakteri hem soylu hem de asker olması nedeniyle hiyerarşik olarak diğer *“erkeklikler”*den toplumsal cinsiyet hiyerarşisinde daha üst konumdadır:

“Eğer doğru sınıfa aitseniz -yani bir süvari subayı ve polo oyuncusuy-sanız- Verrall sizi olduğunuz gibi kabul eder, hatta asık suratla da olsa saygılı bir tavır gösterirdi; başka hangi sınıftan gelerseniz gelin sizi öylesine küçümserdi ki, istese bile bunu gizleyemezdi”. (Orwell, 2004, s. 224)

Verrall karakterinin bir soylu, zengin, asker ve sömürgeci bir İngiliz erkeği olarak Burma yerlileri başta olmak üzere birçok “öteki”si vardır:

“Ama Verrall’in küçümsediği insanlar yalnızca onlar değildi. Aşağıladıklarının ayrıntılı bir listesini yapmak uzun bir zaman alırdı. Birkaç ünlü polo oyuncusu dışında Hindistan’ın asker olmayan bütün nüfusunu hor görüyordu.” (Orwell, 2004, s. 223)

“Süvari ve piyade ayrımı yapmadan bütün Hint alaylarını da aşağılıyordu. Kendisinin de bir yerli alaya ait olduğu doğrudu, ama ona böylesi uygun olduğu için seçmişti.” (Orwell, 2004, s. 223)

“Kendine hiç acımadan, bitmez tükenmez antrenmanlar yapıyor, çok az içki ve sigara içiyor, bir kamp yatağında (ipek pijamalarla) uyuyor ve kışın en soğuk havalarda bile soğuk suyla yıkanıyordu. Açılık ve fiziksel sağamlılıktan başka tanrısı yoktu”. (Orwell, 2004, s. 224)

Eşsizlik toplumun bütününde kurumsal yapılanmasını sürdürdükçe, cinsiyet rolleri toplumsallaşması tüm kesimlerde meydana gelmektedir (Messerschmidt, 2019, s.25). Cinsiyet egemenliğini güçlülük kavramı merkezinde tanımlayan Millet (2018, s. 47)’e göre toplumdaki bütün güçler (bilim, politika, endüstri, ekonomi, askerlik) erkeklerin elindedir, dolayısıyla bir ideolojidir.

Tabi Kılınan (Madun) Erkeklik Temsilleri

Toplumsal cinsiyet ilişkileri basit bir tahakküm örüntüsünden daha ziyade bir hegemonya örüntüsü olarak, kültürel rızaya dayanmaktadır (Messerschmidt, 2019, s. 90). Bu doğrultuda romanda “Avrupa”lı olmak hegemonik erkeklığın en temel bileşeni olarak karşımıza çıkmaktadır. Yukarı Burma, Kyakuta Bölgesi’nde Sulh Yargıcı U Po Kyin karakteri, İngiliz sömürgecilere hayranlık duyan bir Hintlidir. İngilizlerin kendilerini “öteki” olarak gördüklerinin farkındadır, ancak bundan rahatsızlık duymaz. Hatta bir gün bir arkadaşına “*Hiçbir Avrupalı siyah suratlı bir adama güvenmez*” (Orwell 2004, s. 17) der. U PO Kyin çocukluğunda İngiliz askerlerinin Mandalaya’ya girmesini hayranlıkla izlediği anlar romanda şu şekilde ifade edilir:

“Çocuk kafasıyla kendi insanların bu devler ırkıyla asla başa çıkamayacağını kavramıştı. Daha çocukken İngilizler tarafında dövüşmek, onlara bir asalak gibi yapışmak en büyük tutkusu oldu” (Orwell 2004, s. 10)

Messerschmidt (2019, s. 91)'in ifade ettiği gibi “toplumsal cinsiyet ilişkilerinde hegemonya, fayda ve maliyet arasında bir karşılıklı etkileşimi barındırır”. İngiliz sömürgeciliği ile karakterize olan Hegemonik erkeklik idealine ulaşmaya çalışan U Po Kyin karakteri, İngilizlere yapacağı hizmetler karşısında toplumunda ona sunulan yüksek mevkiyi muhafaza etmeye, hatta daha güçlü bir şekilde İngilizler’in yanında olmaya çalışarak kendi toplumundaki, Hintli insanlara kötülük etmekten çekinmez. Budist olan U Po Kyin, yaptığı kötülüklerin cezasını bir sonraki yaşamında sıçan, kurbağa ya da buna benzer aşağılık bir hayvan olarak alacağından korkar, ancak ona göre kurtuluşu yaptığı tüm kötülüklere ağır basacak iyilikler yapmasına bağlıdır:

“Bu iyi işler, pagado yaptırmak biçiminde olacaktı. Dört, beş, altı, yedi-rahipler ona kaç tane olacağını söylerdi (...) Böylece dünyaya yine bir erkek olarak dönecekti -çünkü bir kadın, sıçan ve kurbağa ile aynı düzeydedir- ya da en iyisi bir fil ya da ona benzer soylu bir hayvan olarak dönmekti.” (Orwell 2004, s. 10)

Batı kültürünün dayandığı akıl/doğa ikiliği toplumsal cinsiyetlidir; akıl ile özdeşleştirilen erkek, doğa ile özdeşleştirilen kadına göre hiyerarşik olarak daha üstte yer alır (Plumwood, 2020, s. 69). Yukarıdaki ifade de görüldüğü üzere “öteki” olarak doğa ile ve doğadaki en zayıf hayvanlar ile özdeşleştirilen kadın madun erkekliğin ötekisidir. Bu noktada madun kadınlığın, madun erkeklikten daha ikincil konumda olduğu söylenebilir. Öte yandan toplumsal cinsiyetlendirilmiş bir alan olarak din, madun erkekliğe güç atfetmekte, ancak hegemonik erkeklik karşısında yine ikincil konumunu sürdürmektedir:

“Avrupalılar kulübüne, o uzak, gizemli tapınağa, o kutsalların kutsalı yere girmek Nirvanaya girmekten daha zordu! U Po Kyin, Mandalaylı küçük çıplak çocuk, hırsız yazman, üç kağıtçı memur o kutsal yere girecek, Avrupalılar'a eski dostum diyecek, viski soda içecek ve yeşil masanın üzerinde beyaz topları ileri itecekti!” (Orwell, 2004, s. 158).

Romanda hegemonik erkeklik idealinin inşasında önemli bir temel olan sömürgecilik anlayışını sahiplenenler her zaman hegemonik erkekler olmamakta, bu doğrultuda madun erkekliklerin de hegemonik erkeklik karşısında ikincil konumunu içselleştirdiği görülmektedir. Örneğin, Burma'nın yerlisi olan Dr. Weraswami, Mr. Flory'nin İngilizler ile ilgili eleştirilerine şu şekilde karşı çıkar:

“Dostum, dostum haydi lütfen! Bu çok kötü bir şey. Onurlu İngiliz centilmenleri için böyle şeyler söylememelisiniz.” (Orwell 2004, s. 45)

“Bütün tembelliğimiz ve boş inançlarımızla bizi geliştirmek nasıl olanaklı olabilir? En azından bize yasa ve düzen getirdiniz. Hiç sapmayan İngiliz adaleti ve Pax Britannica (İngiliz Barışı)”. (Orwell 2004, s. 49)

Burma'nın yerlisi olan Dr. Weraswami'nin İngiliz sömürgecilerine yönelik tutumunu yansıtan bu sözler, hegemonyanın kültürel rıza yoluyla nasıl sağlandığını göstermektedir. Dr. Veraswami Avrupalı dostu Flory'e kulübe üye olma fikriyle ilgili ise şunları söyler

“Avrupalı centilmenlere kendimi dayatmak mı, Tanrı korusun! Yalnızca üyelik ücretimi öderim o kadar. Bu benim için yeterince büyük bir ayrıcalık. Beni anladığını umuyorum” (Orwell, 2004, s. 168)

Madun erkeklik bir var olma ve güç kazanma stratejisi olarak, hegemonik erkeklik ideallerini benimseme yolunu tüm ikincil konumuna rağmen tercih edebilmektedir.

İşyancı Erkeklik Temsili

Connell ve Messerschmidt (2019, s. 93) erkekler ve kadınlar, kadınlık ve erkeklikler arasındaki hiyerarşik ilişkiyi meşrulaştıran erkeklikleri (hegemonik), bunu yapmayan erkeliklerden (tahakkümcü) ayırmışlardır. “İşyancı erkeklik” kavramı “hegemonik erkeklığe özgü iktidar unsurları taşıyan, ancak bölgesel ve küresel erkeklik örüntülerinin temelini oluşturan ekonomik kaynaklardan ve kurumsal ege-menlikten yoksun bir erkeklik yapısıdır” (Messerschmidt (2019, s. 94). Bir İngiliz olmasına rağmen her geçen gün acımasızlaşan İngiliz emperyalizmine karşı nefret duyan Mr. Flory karakteri “İşyancı erkeklik” tipolojisine uygundur.

“Savaş çıktığında Flory yirmi dört yaşındaydı ve memleket izni almak üzereydi. Askerden kaçmayı başarmıştı. O zamanlar bunu yapmak kolaydı ve çok doğal bir şey gibi görünüyordu. Burma'daki sivillerin vicdanlarını rahatlatıcı bir kuramları vardı; gerçek vatanseverlik kendi işini adam gibi yapmaktır, diyorlardı. Hatta orduya katılmak için kendi işlerini bir yana bırakan adamalara karşı örtülü bir düşmanlık besliyorlardı.” (Orwell 2004, s. 77)

Diğer İngiliz erkeklerinden farklı olarak Flory, Doğulular'a yakınlığı ve onlara duyduğu sempati ile tanınmakta ve bu yüzden sık sık dışlayıcı söylemlere maruz kalmaktadır. Yerli olan arkadaşı Dr. Weraswami'ye kendini yakın hisseden Mr. Flory, onun İngiliz kulübüne üye olması için elinden geleni yapar, ancak gücü kulüpteki diğer İngilizlere göre sınırlıdır. Kendi içsel yolculuğunda sürekli olarak, toplumsal bağlama özgü ve doğallaştırılan ırkçılığa karşı nefret duyar:

“Kendi aralarında Doktor’un kara derisi yüzünden kulübe alınmadığından söz etmek onu her zaman utandırır ve rahatsız ederdi. Birinin yakın dostunun toplumsal olarak kendi eşiti olmaması da hiç de hoş bir şey değildi; ama bu, Hindistan’ın havası kadar doğal bir yanıydı.” (Orwell 2004, s. 45)

Romanda İngiliz erkekleri ile ilgili dikkat çeken önemli detaylardan birisi hepsinin “Avrupalı” bir kadınla evli olması veya evlenmeyi büyük bir istekle beklemesidir. Öyle ki Elizabeth’in Avrupa’dan gelip Burma’da yaşayan amcasının yanına yerleşeceği haberi bile İngiliz erkekleri arasında büyük bir beklentiye neden olmuştur. Bir İngiliz erkek için evli olmanın önemli bir statü simgesi olduğu anlaşılmaktadır. Hegemonik erkeklik “vurgulanmış kadınlık” ile ilişkiselliği çerçevesinde tanımlanabilir. Connell (2017, ss: 273-274) bu kadınlık tipolojisini (ön plana çıkarılmış kadınlık olarak formüle edilmişti) en fazla kültürel ve ideolojik desteğin verildiği kadınlık örüntüsü olarak nitelendirir. Flory’nin aşık olduğu Elizabeth karakteri, yerli halkı ötekileştiren, hatta kimi zaman nefrete kadar varan bir tiksintiyle yaklaşmaktadır. Elizabeth’i bir gün dışarıya çıkararak Flory, onu Burma yerlilerinin eğlendiği bir mekana götürür. Siyah tenli insanlardan nefret eden Elizabeth bu durumdan oldukça rahatsızlık duyar:

“Kara insanların arasında, neredeyse onlara dokunacak kadar yakınlıklarında, sarımsak ve ter kokuları arasında oturuyor olmasını doğru bir şey olmadığı kesindi. Niçin öteki beyaz insanlarla birlikte kulüpte değildi şimdi? Niçin Flory onu bu garip ve vahşi gösteriyi izlemesi için yerli yağınlarının ortasına getirmişti?” (Orwell 2004, s. 119)

Hegemonik erkeklik ile ilgili tartışmalarda “kadın failliği”nin önemi büyüktür (Messerschmidt, 2019, s. 110). Romanda hegemonik erkekliği destekleyen ve vurgulanmış (hegemonik) kadınlık temsili olarak nitelendirebileceğimiz Elizabeth karakteri, Burmalılar’ı seven ve değer veren Flory karakterini gerçek bir İngiliz erkeğinin taşıması gereken özellikleri taşımadığını düşünmektedir. Bu yönüyle aslında “Batılı” niteliklerle tanımlanabilecek hegemonik erkekliği aslında desteklemektedir:

“Kızı rahatsız eden şey³ pwe dansçısının davranışları değildi aslında; bunlar yalnızca kızgınlığını açığa vurmasına neden olmuştu. Ama gezintinin tamamı – o pis kokulu yerlilerle omuz omuza oturmasını beklemesi- Elizabeth’in üzerinde kötü bir etki yapmıştır. Bu yaptığının beyaz erkeklerden beklenebilecek bir davranış olmadığından hiç kuşkusu yoktu. Bir de o upuzun sözcüklerle dolu saçmasapan konuşmaya girişmişti üstelik (...) Paris’te zaman zaman karşılaştığı o sefil sanatçılar konuşurlardı böyle. Bu akşama kadar onun bir erkek gibi bir erkek olduğunu düşünmüştü.” (Orwell 2004, s. 121)

³ Yerel bir halk dansı

Çünkü Connell (2017, s. 274)'ın da belirttiği gibi “ön plana çıkarılmış kadınlık” özellikle hegemonik erkeklik için oynanmaktadır:

“Kız yavaş yavaş Flory'nin görüşlerinin bir İngiliz erkeğinin taşımaması gereken görüşler olduğunu kavramaya başlamıştı. Daha da açıkça kavradığı şey, kendisinden Burmalıları sevmesini, hatta onlara hayran olmasını beklediği idi; neredeyse vahşilere benzeyen yüzleriyle hala tüylerini ürperten bu kara suratlı insanlara hayran olmak!” (Orwell 2004, s. 133)

Plumwood (2020, s. 72)'a göre Batı'nın ikici anlayışında, hiyerarşik anlayışta olduğu gibi, ikincil ötekiyle özdeşleştirilen kültür, değerler ve yaşam alanı gibi tüm özellikler, sistemli ve yaygın bir biçimde “aşağı” olarak inşa edilir. Elizabeth karakterinin Burmalılar'a yönelik hissettikleri ve düşündükleri bu ikici anlayışın yansımalarının izlerini taşımaktadır. Bir İngiliz erkeğinin kendisine yönelik ilgisini Doğulular'a hayranlığı üzerinden dile getirmesi, Elizabeth'in Flory'yi İngiliz centilmenliğinden uzak, hatta “sapık” olarak görmesine neden olur:

“Sürekli olarak onun ilgisini Doğulu şeylere çekmeye çabalamakla kızın gözünde sapık, centilmenlikten uzak, pis ve “hayvanca” şeyler peşinde koşup duran biri gibi görüldüğünü anlamıyordu. Şimdi bile “yerlilere” hangi gözlerle baktığını anlamamıştı. Tek anladığı şey yaşamını, düşüncelerini, güzellik duygusunu onunla paylaşmak için gösterdiği her çabanın kıza ürkümüş bir at gibi ondan uzaklaştırdığıydı.” (Orwell 2004, s. 148-149).

Elizabeth Flory'ye her ne kadar duygusal olarak yakın hissetse de Burmalılar'a yaklaşımından ötürü ona “öteki”ne (Doğululara) karşı duyduğu nefreti yansıtmaktadır:

“Her zaman Flory'yle ilgili kuşkulu bir yan kalıyordu; yaşı, doğum lekesi, garip, sapık konuşmaları – aynı zamanda hem anlaşılmaz hem de de rahatsız edici olabilen- o “aydınlara özgü” konuşmalar” (Orwell, 2004, s. 194)

Romanda Elizabeth ve Flory'nin ilişkilerinde sömürgeciliğin oluşturduğu toplumsal koşulların izleri görülmektedir. Toplumsal bağlama uygun olarak, güç ilişkileri merkezinde inşa edilen “hegemonik erkeklik” idealine tam olarak uymayan erkekler, “hegemonik kadınlık” (vurgulanmış kadınlık) tarafından “sapkın” olarak nitelenmektedir. Erkekler arasındaki farklılıkları (Messerrscmidt, 2014, s. 199)'in de belirttiği gibi “yerel, bölgesel ve küresel çaptaki varoluşu özelinde değil, aynı zamanda melez olan, koruyucu olana karşı baskın olan erkeklikler arasındaki farklılıkların da bilincine varmak” önemlidir.

Sonuç Yerine

Biyolojik cinsiyet, toplumsal cinsiyet ve cinsel ilişkilerin en önemli yapısal özelliği olan iktidar, belirli toplumsal bağlamlarda bazı erkek ve kadınlara, diğer erkek ve kadınlardan daha fazla güç atfeder (Messerrscmidth, 2014, s. 199). Bir toplumda efendi/köle, Batılı/Doğulu, rasyonalite/akıl, medeni/ilkel gibi karşıtlıklar temelinde toplumsal ilişkileri güç eşitsizliği temelinde yapılandıran sömürgecilik anlayışı kuşkusuz toplumsal cinsiyet ilişkilerini etkileyen önemli bir toplumsal bağlam meydana getirir. Shabanirad ve Marandi (2015, s. 24)'in de belirttiği üzere, ataerkillik sömürgeleşmenin bir parçasıdır: çünkü sömürgeleşmenin kendisi erildir. Bu çalışmada George Orwell'ın *Burma Günleri* romanındaki erkek karakterlerin temsili üzerinden sömürgeciliğin şekillendirdiği bir toplumsal bağlamda eşitsiz toplumsal cinsiyet ilişkilerinin nasıl kurulduğu sorunsalı ele alınmıştır.

Romandaki erkek karakterler, Connell'in "Toplumsal cinsiyet rejimi" kuramının merkezi kavramı olan "hegemonik erkeklik" kavramsallaştırması çerçevesinde analiz edilmiştir. Connell hegemonik erkekliği "*erkeklerle kadımlar, erkeklikle kadınlık ve erkeklikler arasındaki eşitsiz ilişkiyi meşrulaştıran erkeklikler*" olarak tanımlar (Messerrscmidth, 2014, s. 200). Bu doğrultuda "Hegemonya" kavramı kadınların genel olarak ezilmesine, erkeklerin hiyerarşik olarak sınıflandırılmasına ve çoklu erkeklik meselesine açıklık getirmektedir (Christensen ve Larsen, 2008, s. 55). Ancak hegemonya toplumsal cinsiyet ilişkilerini doğrudan yönetmek yerine kültürel rızaya dayalı bir olguya işaret etmektedir. Connell (1997, s. 269)'ın "*toplumsal güçler oyununda kazanılan toplumsal üstünlük*" olarak tanımladığı hegemonya terimi, sömürgeciliğin şekillendirdiği toplumsal düzenin içerisindeki toplumsal cinsiyet ilişkilerine hem ayna tutan hem de kültürel bir bağlamda vuku bulan asimetrik güç ilişkilerini yansıtan bir duruma gönderme yapar. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet düzeninden bağımsız "iktidar" ve "güç" meselesinin anlaşılma çabasının eksik olduğunu söylenebilir. Bu kapsamda *Burma Günleri* romanındaki erkek temsillerin karakter analizlerine bakıldığında ataerki ile kesişen milliyet unsurunun (sömürgeciliğin belirlediği) farklı erkeklik kategorilerini ortaya çıkardığı görülmektedir. Sömürgeciliğin bir sonucu olarak yerelde yaşanan güç eşitsizliği, erkek karakterlerin "hegemonik", "tabi kılınan" (madun), "isyancı" erkeklik biçimlerini hiyerarşik olarak sınıflandırmaktadır Yerel düzeyde; "hegemonik erkeklik" ideali vasıtasıyla kadınlıklar ve erkeklikler arasında eşitsiz ve hiyerarşik ilişkiler meşru hale getirilmektedir. Sömürgecilik anlayışında yerli olan doğa; yani kadın ile özdeşleştirilirken, biz; erkeğe akıl ile ilişkilendirilir. Dolayısıyla Sömürgeci erkeklik, hegemonik erkeklik ideali olarak karşımıza çıkmaktadır. Somutlaşmış hegemonik pratikler ırk, sınıf, yaş, cinsellik ve milliyetin değişken kesişimselliğinde, düşünümSELLİK vasıtasıyla kendini düzenlemektedir (Messerscmidth, 2019, s. 211).

Bu bağlamda romanda görüldüğü üzere toplumsal cinsiyet hiyerarşisinde madun erkeklik temsili, hegemonik erkeklikten daha altta konumlandırılırken, madun kadınlıktan daha üst konumda olabilmektedir.

Toplumsal cinsiyet ilişkilerinin analizinde “hegemonya”ya sürekli yapılan atıf, erkekler ile kadın, erkeklikler ve kadınlıklar arasında eşitsiz ilişkilere rıza göstermeye ve söylemsel ikna yoluyla kültürel olarak sağlanan üstünlüğe işaret eder (Messerschmidt, 2019, s. 60). *Burma Günleri*’nde Burmalı erkekler bir “öteki” olarak madun erkekliği temsil etmekte hatta bazen kadınsılaştırılmaktadır. Benzer şekilde Messerschmidt (2014) Amerika’nın güney bölgelerindeki Yeniden Yapılanma dönemindeki (1865-1900) sürece odaklanan çalışmasında, “beyaz kimliğinin” Afrikalı Amerikalı erkekleri tabi kılarak, beyaz üstünlüğüne dayalı bir hegemonik erkeklik inşa ettiğini tespit etmiştir. Beyazların üstünlüğüne inanan erkekler diğer madun (Afrikalı Amerikalı) erkeklere yönelik linç eylemlerini meşrulaştırmışlardır. Böylece bu çalışmada bağlamında romanın karakter analizlerin de de görüldüğü üzere Burmalı erkeklerin İngilizler’in üstünlüğünü kabul etmesinde olduğu gibi beyaz üstünlüğüne inanan, Tabi kılınan (madun) yerel bir hegemonik erkeklik formu romanda temsil edilmiştir. Sonuç olarak; toplumsal cinsiyet ilişkilerinde, eşitsizliğe neden olan farklı toplumsal kategorilerin (ırk/etnisite, toplumsal cinsiyet, sınıf vb.) güç ilişkileri bağlamındaki kesişimselliği; her toplumsal bağlama, kuruma, yapıya ve kültüre özgü olan toplumsal cinsiyet rejiminin güç ilişkileri bağlamında farklılaştırabileceğini ortaya koymaktadır.

KAYNAKLAR

1. Archer, L. ‘Muslim brothers, black lads, traditional Asians’: British Muslim young men’s constructions of race, religion and masculinity. *Feminism & Psychology*, 2001, 11.1: 79-105.
2. Christensen, A. D.& Larsen, J. E. Gender, class, and family: Men and gender equality in a Danish context. *Social Politics*, 2008, 15.1: 53-78.
3. Christensen, A. D.& Jensen, S. O. Combining hegemonic masculinity and intersectionality. *NORMA: International Journal for Masculinity Studies*, 2014, 9.1: 60-75.
4. Connell, R. (1987). *Gender and power*, Sydney: Allen&Unwin.
5. Connell, R. W. (2017). *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar* (3. Baskı), Çev. C. Soydemir, İstanbul: Ayrintı Yayınları.
6. Connell, R.W.; Wood, J. . Globalization and business masculinities. *Men and Masculinities*, 2005, 7.4: 347-364.
7. Connell, R. W. (2005). *Masculinities*. Los Angeles: University of California Press.
8. Connell, R. W. (2019), *Erkeklikler*, Çev. N. Konukçu, Ankara: Phoneix Yayınları.
9. Çelik, E.. Edebiyat eseri toplumun aynasıdır: Edebiyat ve sosyoloji ilişkisi üzerine. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 2013, 104: 59-64.
10. Demetriou, D. Z. Connell’s concept of hegemonic masculinity: A critique. *Theory and society*, 2001, 30.3: 337-361.

Güncel Psikoloji ve Sosyoloji Araştırmaları

11. Donaldson, M. What is hegemonic masculinity?. *Theory and society*, 1993, 22.5: 643-657.
12. Duncanson, C. Forces for good? Narratives of military masculinity in peacekeeping operations. *International Feminist Journal of Politics*, 2009, 11.1: 63-80.
13. Groes-Green, C. Hegemonic and Subordinated Masculinities: Class, Violence and Sexual Performance among Young Mozambican Men». *Nordic journal of African studies*, 2009, 18.4: 286-304.
14. Güngördü, E. & Akçay, M. (2019). Entelektüel İktidar Portresi Olarak Oryantalizm ve Türkiye Modernleşmesi. 4. *Geleceğin Sosyal Bilimcileri Ulusal Öğrenci Kongresi*. 26 Nisan 2019. Zonguldak. ss. 187- 209
15. Loomba, A. (2007). *Colonialism/postcolonialism*. Routledge.
16. Messerschmidt, J.W. (2014). *Crime as a Structured Action*. (Second edition) Lanham, MD: Rowman&Littlefield.
17. Messerschmidt, J.W. (2019). *Hegemonik Erkeklik (Formülasyon, Yeniden Formülasyon ve Genişleme* (Çev. Eleştirel Erkeklik İncelemeleri İniyatifi). İstanbul: Özyeğin Üniversitesi Yayınları.
18. Millet, K. (2018). *Cinsel Politika* (Çev. Seçkin Selvi). İstanbul: Payel Yayınları
19. Morris, E. W. “Rednecks,”“rutters,” andrithmetic: Social class, masculinity, and schooling in a rural context. *Gender & Society*, 2008, 22.6: 728-751.
20. Orlando, V. (2001). Transposing the Political and the Aesthetic: Eugene Fromentin’s Contributions to Oriental Stereotypes of North Africa. (ed.) *Daniel M. Mengara, Images of Africa: Stereotypes and Realities*, , pp: 175-92.
21. Orwell, G. (2004). *Burma Günleri* (Çev. Deniz Canefe). İstanbul: Can Yayınları.
22. Plumwood, V. (2020). *Feminizm ve Doğaya Hükmetmek*, İstanbul: Metis Yayınevi.
23. Shabanirad, E., & Marandi, S. M. . Edward Said’s orientalism and the Representation of oriental Women in George orwell’s *Burmese Days*. *International Letters of Social and Humanistic Sciences*, 2015, 60, 22-33.
24. Yetişin, E. Postkolonyal Kavramlar Üzerine Notlar, *Toplumbilim Dergisi*, 2010, Sayı:25, ss: 15-20.